

ne og deres strategiske missiler. Der er også eksempler på aftaler indgået i slutningen af 1980'erne, hvor notificeringer eller regler for adfærd berører flåderne. Men flådestyrker som så er udenfor specifikke aftaler.

I 1984 stemte FN om en resolution om iværksættelse af en ekspertundersøgelse af våbenkapløbet til søs. Den amerikanske regering stemte imod og begrundede det med, at et sådan kapløb ikke eksisterede. Men kapløbet eksisterede, og i 1986 udsendte FN rapporten »The Naval Arms Race« som bl.a. konkluderede, at man i de »senere år har været vidne til adskillige fundamentale teknologiske udviklinger, som har haft store effekter på den internationale maritime situation.«⁽²⁶⁾

En »særlig farlig dimension i våbenkapløbet til søs«, understregede rapporten, er det »store antal taktiske atomvåben« på skibe og ubåde. Rapporten pegede endvidere på de nye langtrækkende søbaserede krydsermissiler, som »alvorligt vil komplicere verifikationsproblemer og således også vanskelighederne med at forhandle effektive nedrustningsskridt.«

Våbenbegrænsningsaftaler

SALT I fra 1972 og SALT II fra 1979 satte loft på strategiske missiler. Både USA og Sovjet havde sådanne missiler til søs. SALT I satte loft for ubåde og missiler, mens SALT II satte et overordnet loft på antallet af platforme samt begrænsninger på missiler med flere uafhængigt målsøgende sprænghoveder; kaldet for MIRV (Multiple Independently targetable Reentry Vehicle).

Disse aftaler var altså en slags forløbere for de nuværende START forhandlinger, hvorfor det også er interessant at se på den effekt, de har haft. Omend det ikke er muligt at spørge om, hvordan verden havde set ud uden SALT-aftalerne, så kan man i hvert fald konstatere, at de ikke har betydet nogen praktisk hindring for supermagternes strategiske våbenudbygning til søs. Der har været plads nok indenfor rammerne.

Siden underskrivelsen af SALT I i 1972 er antallet af amerikanske og sovjetiske strategiske sprænghoveder til søs vokset med knap

6000 fra 2842 til 8794. Alene i 1980'erne har stigningen været på 1700 sprænghoveder. Antallet af missiler på ubådene er vokset med 350, svarende til 17 sovjetiske Typhoon missilubåde (se tabel 4).

Nu forhandles der om en opfølgende aftale, kaldet START. START vil gentage SALT-aftalernes grundlæggende fejltagelse: Den er en husholdningsaftale, mere end det er en våbenkontrolaftale, fordi den tvinger supermagterne til at rydde op i deres gamle strategiske atomvåbenarsenaler, som de alligevel ikke har råd til at have, men lader døren stå på vid gab for udviklingen af nye og stadig mere avancerede atomvåbensystemer, som vil ændre og destabilisere den rolle strategiske atomvåben traditionelt har spillet:

- START vil ikke betyde en 50 procent reduktion af de strategiske atomvåben. Reduktionen vil være på 30-35 procent og bringe antallet af atomsprænghoveder tilbage til det niveau, man havde i 1975-80; Altså på det tidspunkt, hvor SALT II blev underskrevet. Det hedder et skridt frem og et tilbage.
- Ethvert nuværende og planlagt amerikansk og sovjetisk atomvåbensystem vil være til ladet under en START-aftale, som den ser ud i dag.
- START kan komme til at betyde en opskruet spiral for de strategiske atomvåbensystemer i forsknings- og udviklingsmæssig henseende, fordi den opmuntrer til et fundamentalt skift fra et kvantitativt til et kvalitativt våbenkapløb.
- Nye strategiske atomvåben udstationeret og under udvikling peger i retning af, at fremtidens strategiske atomvåben vil have længere rækkevidde, betydelig større træfsikkerhed og kraftigere sprænghoveder som først eksploderer når de er trængt ned under jordens overflade. Disse egenskaber vil fundamentalt ændre strategiske atomvåbens rolle fra anden-slags- til første-slagsvåben.
- De landbaserede strategiske atomvåbens egenskaber, der med undtagelse af mobile systemer er bundet af deres placering, og som i alle tilfælde kan følges af satellitter, kan meget vel komme til at betyde, at søbase-